

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МОВ У ЕКОНОМІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У представленій статті досліджено явище дистанційного навчання, виявлено його загальні переваги і недоліки, розглянуто стан сучасного розвитку даної форми навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, мережа Інтернет, телекомунікаційні технології, вивчення іноземної мови.

В представленной статье исследовано явление дистанционного обучения, выявлены его общие преимущества и недостатки, рассмотрено состояние современного развития данной формы обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, сеть Интернет, телекоммуникационные технологии, изучение иностранного языка.

This article explores the phenomenon of distance learning, found the overall advantages and disadvantages of this form of training, the state of development of such modern forms of education.

Key words: distance learning, Internet, telecommunication technology's, learning a foreign language.

Реальністю сьогодення є розширення міжнародних зв'язків України та її інтеграція у світову спільноту. В умовах сучасного глобалізованого світу національні держави втрачають свою автентичність. На нашу думку, сьогодні практично неможливо жити в одній державі, не взаємодіючи з іншими. При цьому знання мови стає ефективним механізмом реалізації даного спілкування і взаємодії на міжнародній арені кількох держав та громадян, які там проживають. Отже, зростає необхідність в оволодінні іноземною мовою, адже марно говорять, що «скільки мов ти знаєш – стільки разів ти людина».

Вивчення мов – це не тільки життєва необхідність сучасного світу, а й одна з вимог, що ставиться до професіонала. Людина, яка володіє іноземними мовами, завжди знайде роботу, адже сучасний ринок праці потребує кваліфікованих фахівців зі знанням мов. Зважаючи на це, у вищих навчальних закладах, зокрема й економічних, вивченню іноземних мов приділяється значна увага.

У сучасних умовах в економічних вищих навчальних закладах змінюється статус іноземних мов. У системі вищої професійної освіти надзвичайно важливим стає не лише оволодіння спеціальними знаннями, а й успішне засвоєння іноземної

мови загалом. При цьому цілі та зміст навчання іноземним мовам зорієнтовані на профіль спеціальності. Практична потреба в працівниках, які володіють іноземною мовою і підготовлені до засвоєння нових технологій, сприяє створенню нової системи підготовки з іноземних мов.

Пріоритетними стають функції, пов'язані з формуванням професійної спрямованості, прагненням отримати знання, необхідні для ознайомлення зі світовими досягненнями в професійній сфері, що робить випускників вищих навчальних закладів більш конкурентоспроможними. Зважаючи на те, що іноземна мова – це інструмент майбутньої професійної діяльності, педагоги вищої школи основним завданням своєї діяльності вбачають формування в студента не лише мовних та мовленнєвих умінь і навичок, а й розширення його знань у професійній сфері завдяки використанню на заняттях професійно спрямованих текстів, термінів, а також професійно зорієнтованого перекладу.

Бурхливий розвиток інформаційних технологій потребує у ході вивчення іноземної мови застосування нових форм і методик, прикладом однієї з яких є дистанційне навчання.

Метою даної статті є дослідження дистанційного навчання іноземної мови в економічних вищих навчальних закладах; виявлення загальних закономірностей застосування інформаційних технологій у процесі підготовки висококваліфікованих економістів.

Відсутність підходу до напрацювання практичної методики курсів дистанційного навчання іноземних мов – основна методична проблема стосовно вивчення мови в економічних вищих навчальних закладах. Невирішеність цієї проблеми, яка помітно гальмує процес практичного впровадження дистанційного навчання іноземних мов у сфері освіти, можна пояснити, з одного боку, її відносно нещодавньою появою, а з другого – складністю [3, с. 13].

Дистанційне навчання – сукупність сучасних технологій, що забезпечують своєчасну доставку, переробку і засвоєння інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає, до тих, хто навчається [6, с. 164].

Значне коло питань організації дистанційного навчання в системі освіти представлене на сучасному етапі як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Зокрема, охарактеризовано питання теорії

і практики дистанційного навчання; розроблено вимоги до створення курсів дистанційного навчання й організації дистанційного навчання у методиці ВНЗ (Б. Б. Айсмонтас, В. І. Солдаткін, А. А. Андреев, М. П. Карпенко, А. Л. Назаренко, Т. А. Чернявська); обґрунтовано педагогічні технології дистанційного навчання як для загальної середньої освіти, так і для курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (Е. С. Полат, М. В. Моїсеєва, А. Е. Петров); описано основні проблеми організації навчального процесу дистанційного навчання іноземним мовам (Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркін, Є. І. Дмитрієва, Т. Р. Шаповалова, Н. Ю. Северова) та дистанційного навчання в додатковій професійній освіті (С. А. Щенніков, С. Є. Комраков); проаналізовано використання мережі Інтернет у навчанні іноземних мов (М. А. Татарінова, С. В. Титова, М. І. Четверніна) тощо.

Загальний аналіз технічних можливостей комп'ютерних телекомунікаційних мереж із реалізації інформаційного обміну між об'єктами та суб'єктами навчального процесу засвідчує, що дидактичний потенціал мереж для цілей дистанційного навчання пов'язаний насамперед із можливістю активної комунікативної діяльності того, хто навчається, що є найважливішою складовою навчання іноземним мовам. Зважаючи на це, дистанційне навчання іноземним мовам завдяки комп'ютерним мережам є найбільш цікавим і особливо привабливим із точки зору його ефективності [1, с. 285].

На сьогодні існує дві форми дистанційного навчання – телекомунікаційна і кореспондентська. Навчання за першою формою передбачає використання комп'ютерних комунікацій; друга ґрунтується на обміні листами, коли викладач пропонує студентові теоретичний матеріал та завдання для практичного опрацювання, а студент у свою чергу виконує їх та надсилає на перевірку. Викладач, перевіряючи завдання, виставляє оцінку, а також, якщо це потрібно, дає відповідні рекомендації. Це – так зване асинхронне письмове спілкування. Маючи доступ до мережі Інтернет і електронної пошти, можна отримувати і надсилати листи, відповідати на повідомлення, зберігаючи необхідну інформацію у файлах. Такі можливості електронної пошти свідчать про переваги її використання у процесі навчання іноземної мови [4, с. 163].

Дистанційне навчання з'явилося в Україні не так давно, проте вже закріпилося в деяких нормативно-правових актах, зокрема Указі Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні», Наказі Міністерства освіти і науки України «Про створення Українського центру дистанційної освіти», Законі України «Про освіту» та «Про національну програму інформатизації», Національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ сторіччя) та ін.

Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації нарівні, а іноді й набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання. Експерименти доводять, що якість і структура навчальних курсів, так само як і якість викладання, у ході дистанційного навчання зазвичай є набагато кращою, ніж при використанні традиційних форм навчання. Такі нові інформаційні технології, як

інтерактивні диски, електронні дошки оголошень, мультимедійний гіпертекст, доступні усім, хто має доступ до мережі Інтернет. Вони не лише сприяють активному залученню студента до навчального процесу, а й дають змогу управляти цим процесом на відміну від більшості традиційних навчальних середовищ. Інтеграція звуку, руху, образу і тексту створює нове, незвичайно багате за своїми можливостями навчальне середовище, з розвитком якого збільшується і ступінь залучення студента до процесу навчання. Інтерактивні можливості програм і систем доставки інформації, що використовуються в системі дистанційного навчання (СДО), дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, що неможливо в більшості традиційних систем навчання [2, с. 34].

Важливого значення дистанційне навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах набуває у процесі взаємодії «студент – викладач». Так, можливості світової мережі дозволяють викладачеві за будь-яких умов і в будь-який час підтримувати зв'язок зі студентом. Це свідчить про те, що дистанційне навчання жодним чином не обмежує студента у процесі оволодіння іноземною мовою, а навпаки, наближує дану форму навчання до денної форми, адже студент тепер може підтримувати зв'язок зі своїм викладачем та іншими студентами не лише у формі електронного листування, а й живого спілкування завдяки комп'ютерній програмі «Skype». Крім того, дистанційне навчання полегшує роботу викладача у ході перевірки знань студента: тепер йому немає потреби «розбирати» почерк студента, він одразу переходить до перевірки правильності виконання завдань.

Завдяки мережі Інтернет можна також перевіряти знання з аудіювання, говоріння і читання. Зокрема, викладач електронною поштою надсилає студенту матеріали для читання і слухання, а перевірка письма, говоріння, слухання відбувається завдяки «живому спілкуванню», тобто за допомогою комп'ютерної програми «Skype». Перевірити знання студентів викладач також може в онлайн-режимі.

Студенти завдяки мережі Інтернет можуть спілкуватися іноземною мовою не тільки зі своїм викладачем, а й з іншими студентами, а також з іноземцями – безпосередніми носіями мови, що є дуже корисним під час поглибленого оволодіння іноземною мовою. У ході такої практики молоді люди вдосконалюють свої мовленнєві навички, що, звичайно, є більш ефективніше, ніж просте вивчення граматики.

Як засвідчує практика, впродовж останнього часу дистанційне навчання стало дуже популярним серед військовослужбовців, осіб із обмеженими фізичними можливостями та тих, що знаходяться у відрадженні, жінок, які перебувають у декретній відпустці та ін.

Дистанційне навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних та телекомунікаційних технологій покликано забезпечити реалізацію наступних завдань:

- формування і розвиток умінь та навичок читання з безпосереднім використанням матеріалів мережі Інтернет;
- удосконалення вмінь аудіювання на основі адаптованих та автентичних звукових текстів;

- формування вмінь та навичок перекладу й реферування текстів за фахом;
 - удосконалення вмінь монологічного та діалогічного мовлення;
 - розширення активного та пасивного словників, ознайомлення з лексику сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап розвитку культури даної країни, соціальний та політичний лад суспільства;
 - формування елементів глобального мислення (діалог культур);
 - формування стійкої мотивації пізнавальної діяльності, потреби використання іноземної мови в реальному спілкуванні;
 - формування культури спілкування [6, с. 168]
- Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що до основних переваг дистанційного навчання у ході вивчення іноземної мови варто віднести наступні:
- можливість навчатися безпосередньо за місцем постійного проживання і в процесі виробничої діяльності;
 - широкий доступ до вітчизняних і світових освітніх ресурсів;
 - здатність організувати процес самонавчання найбільш ефективним для людини чином;
 - можливість переривання і продовження освіти залежно від індивідуальних можливостей і потреб особистості;
 - розширення кола людей, яким доступні різні види освітніх ресурсів;
 - зниження вартості навчання у зв'язку зі значною доступністю до освітніх ресурсів;
 - здатність опрацьовувати освітні програми, що пропонуються освітніми закладами;
 - підвищення рівня освітнього потенціалу суспільства та якості освіти;
 - задоволення потреб країни в якісно підготовлених фахівцях і кваліфікованих робітниках;
 - підвищення соціальної та професійної мобільності населення, його підприємницької та соціальної активності, кругозору та рівня самосвідомості;
 - збереження та примноження знань, кадрового і матеріального потенціалу, накопиченого вітчизняною освітньою системою;

- збереження і розвиток єдиного освітнього простору України та зарубіжних країн, де проживає українськомовне населення.

Дистанційне навчання – це не лише нова форма навчання, а й нова форма освіти. На відміну від заочного, дистанційне навчання забезпечує:

- оперативну передачу інформації будь-якого обсягу та будь-якого виду (візуальної та звукової, статичної та динамічної, текстової та графічної) на будь-які відстані;
- зберігання в пам'яті комп'ютера найрізноманітнішої інформації впродовж певного часу, її редагування й обробка;
- інтерактивність за допомогою спеціально створеної з цією метою мультимедійної інформації й оперативного зв'язку з викладачем;
- доступ до різноманітних джерел інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение / А. А. Андреев. – М. : МЭСИ, 2005. – Ч. 2.
2. Андреев А. А. Компьютерные и телекоммуникационные технологии в сфере образования / А. А. Андреев // Школьные технологии. – 2001. – № 3. – С. 32 – 40.
3. Дмитриева Е. И. О перспективах и возможностях дистанционного обучения иностранным языкам с использованием компьютерных телекоммуникационных сетей / Е. И. Дмитриева // Иностранный язык в школе. – 1997. – № 2. – С. 11 – 15.
4. Карамышева Т. В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах / Т. В. Карамышева. – СПб. : Союз, 2001. – 192 с.
5. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання: енциклопедичне видання : навч.-метод. посіб. / В. М. Кухаренко – К. : Комп'ютер, 2007. – 128 с.
6. Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : [б. в.], 1998.

Дата надходження до редакції: 16.11.2015 р.